

www.nina.no

Etiske retningslinjer for NINA

20. OKTOBER 2013

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger

Kjære medarbeider i NINA

Her kan du laste ned Måldokumentet (pdf-fil A4)

Det er satt høye mål for NINA, og godt omdømme og tillit, både i forskningsverdenen og i samfunnet for øvrig, er avgjørende for å nå målene. I NINAs **Måldokument for 2016-2020** står det at NINAs arbeid skal ha høy vitenskapelig kvalitet og integritet.

Etikk handler om å ta ansvar. I arbeidet vårt kan vi møte etiske utfordringer i oppdragsvirksomheten, i det vitenskapelige fellesskapet og i samarbeid med andre mennesker. Etikkplakaten og de etiske retningslinjene skal hjelpe oss i å ta ansvar og gjøre kloke valg. Men skrevne ord og retningslinjer er ikke alltid tilstrekkelig. Etikk handler om mer enn hva som er mulig å nedfelle i et dokument; nemlig personlig integritet, mellommenneskelige relasjoner, god bedriftskultur og klokskap.

For NINA er det avgjørende at vi har tillit i samfunnet. Og det er utelukkende vi i NINA som kan skape grunnlaget for slik tillit. Tilliten skapes gjennom det inntrykk vi som enkeltpersoner og som bedrift gir overfor verden rundt oss hver eneste dag.

Etikk er et lederansvar. Men etikk angår alle i NINA, uavhengig av rolle og funksjon. Vi er avhengige av at hver og en tar personlig ansvar for å opptre etisk forsvarlig i hverdagen. Vi skal vi ha en åpen kultur hvor vi stimulerer til diskusjon om etiske dilemmaer oss i mellom. Jeg håper at vår Etikk-plakat med tilhørende etiske retningslinjer er et nyttig redskap i hverdagen og som bidrar til å løse utfordrende problemstillinger som forskningen ofte må bevege seg i.

Retningslinjene gir føringer for forskningsetikk og forretningspraksis i NINA, og gjelder for instituttet, ledelsen og hver enkelt ansatt.

Retningslinjene skal gjennomgås årlig, og nødvendige oppdateringer skal gjøres slik at de er tilpasset de utfordringer som vi møter i vårt arbeid.

Trondheim 21. oktober 2013

Norunn S. Myklebust
Adm. direktør

Innhold

Kjære medarbeider i NINA	2
Innhold	3
NINAs etikkplakat	4
1 Etikk i NINA	5
Hvorfor etiske retningslinjer?	5
Bedriftskultur	6
Forhold til omverden	6
Oppdragsforskning	7
Erfaringsbasert kunnskap.....	7
2 Forskningsetikk	8
God vitenskapelig praksis.....	8
Avvik fra god vitenskapelig praksis.....	9
Forfatterskap.....	9
3 Forretningsetikk.....	10
Krav til samarbeidspartnere og leverandører	10
4 Krav til personer	11
Krav til ledere.....	11
Krav til ansatt.....	11
Avvik og varsling.....	11

NINAs etikkplakat

Her kan du laste ned etikkplakaten
(pdf-fil A4)

Alle NINAs aktiviteter skal preges av åpenhet og tåle dagens lys. Etikk handler om å ta ansvar, og etikk omfatter personlig etikk, forskningsetikk og forretningsetikk.

Vi i NINA:

- står for ærlighet
- står for akademisk frihet og ansvar innenfor instituttsektorens rammevilkår
- følger reglene for forfatterskap ved publisering
- verdsetter det kollegiale fellesskapet som evaluerer forskningens metoder og resultater
- sørger for at kildeinformasjonen for vitenskapelige resultater er tilgjengelige
- står for god formidling av forskningsresultater, og har en egen vær bevisst-plakat for forskningsformidling
- står for god forvaltning av forskningsmidler
- tilstreber kontinuerlig videreutvikling av vår kompetanse
- bruker kolleger og ledelse i drøfting av etiske dilemmaer
- har interne rutiner for varsling av kritikkverdig, ulovlig eller uetisk atferd

Det er laget utfyllende etiske retningslinjer som skal være til hjelp slik at alle som representerer instituttet, utfører sine aktiviteter på en etisk forsvarlig måte. Etikkplakaten og retningslinjene gjelder for alle ansatte og de som til enhver tid representerer NINA.

I Etikk i NINA

HVORFOR ETISKE RETNINGSLINJER?

NINA har en egen etikkplakat som er korte tommelfingerregler for god etikk. Som utfyllende dokument har NINA egne etiske retningslinjer. Etikkplakaten og retningslinjene gjelder for alle ansatte og de som til enhver tid representerer NINA. Retningslinjene skal hjelpe oss til å ta kloke valg, i tråd med våre egen etiske standard og i henhold til lover og anerkjente konvensjoner.

Fundamentet for etikk i NINA er vårt eget motto «Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger» og verdiene våre: "Lagspill, entusiasme, integritet og kvalitet".

I NINA forholder vi oss til etikk i hovedsakelig tre forhold: Forskningsetikk, forretningsetikk og personlig etikk. De fundamentale spørsmålene vi skal stille oss er:

- Kommer noens liv, helse eller sikkerhet i fare?
- Kan miljøet bli skadelidende?
- Er det lovlig?
- Føles det ærlig og riktig?
- Går det på bekostning av tillit og integritet?
- Kan jeg forsvare dette offentlig?
- Er det i overensstemmelse med visjon, grunnverdier og våre moralske prinsipper?

Hvis du ikke kan svare klart ja eller nei på disse spørsmålene, skal du ta problemstillingen opp med leder eller kolleger. Hvis du finner at det er konflikt mellom grunnverdier og/eller prinsippene i forhold til hva du skal velge å gjøre, må du – sammen med andre involverte – finne ut av hva som teller mest av disse grunnverdiene og prinsippene.

Her kan du laste ned vær bevisst-plakaten (pdf-fil A4)

BEDRIFTSKULTUR

NINA skal ha en åpen, sjenerøs og inkluderende bedriftskultur og etterstrebe likeverd og mangfold. Alle skal behandles med respekt, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, politisk ståsted, livssyn og seksuell legning. Fravær av enhver form for mobbing eller trakassering er en selvfølge.

Fellesskapsfølelse og kollegialt samarbeid skal etterstrebes. Vi skal vise respekt for hverandres funksjon, kompetanse, tid og person. Vi skal være åpne for å dele data, resultater, ideer, verktøy og ressurser. Alle bør bidra til et arbeidsmiljø som preges av diskusjon og konstruktiv kritikk.

NINA skal aktivt formidle forskningsresultater til brukere og publikum og vi skal være en aktiv og synlig deltaker i samfunnsdebatten. Vi i NINA står for god formidling av forskningsresultater, og vi har en egen [vær bevisst-plakat](#) for forskningsformidling.

Forskerne og alle som er delaktig i faglig arbeid eller har lederansvar i NINA skal ha nødvendig forskningsetisk kunnskap og de skal etterleve anerkjente råd og retningslinjer. Den enkelte forsker og forskergruppe, og alle andre som er direkte eller indirekte engasjert i forskningen skal ha et avklart forhold til problemstillinger knyttet til redelighet, habilitet, uavhengighet og diskutabel forskning. NINAs ansatte skal utøve sin faglige virksomhet i henhold til nasjonale og internasjonale rådgivende organer, konvensjoner og avtaler, se www.etikkom.no.

Ansatte med hovedstilling i NINA skal ikke ha ansettelsesforhold eller varige oppdrag utenfor instituttet, uten at dette er avklart med NINA.

NINAs ansatte skal være bevisste på de miljømessige konsekvenser vår atferd og våre beslutninger kan få. Det innebærer bl.a. at vi, når det er mulig, skal velge de reisealternativ som i minst grad belaster miljøet. Videokonferanse kan være et alternativ for å unngå flyreiser.

FORHOLD TIL OMVERDEN

NINAs ansatte skal opptre ansvarsfullt og med respekt.

Arbeid i utlandet skal være underlagt de samme retningslinjer som arbeid ved NINA i Norge. NINA ansatte som er på reise skal respektere lokale skikker og normer, f. eks. vise måtehold med alkohol og ta hensyn til lokale kleskoder. På

områder der norsk lovgivning er strengere enn den lokale, skal det opptres i samsvar med norsk lov (f.eks. m.h.t. kjøp av seksuelle tjenester).

NINA tar avstand fra all type korrupsjon. NINAs ansatte skal ikke gi eller ta imot gaver og ytelser som kan eller kan oppfattes å påvirke beslutninger eller forskningsresultater. NINAs ansatte skal ikke kreve eller motta personlige gjenytelser for sine tjenester.

Det er viktig å være bevisst på habilitetsspørsmål. Dersom en ansatt har (eller kan oppfattes å ha) personlige eller økonomiske særinteresser i en sak eller et prosjekt, må dette drøftes med nærmeste leder.

OPPDRAGSFORSKNING

Forskere og NINA skal sørge for å opprettholde uavhengighet i forhold til oppdragsgiver.

Offentlige og private oppdragsgivere har rett til å fastsette rammene for forskningsoppdrag når de ikke er i strid med de øvrige krav som stilles til forskningen. Oppdragsgiver har rett til å påvirke tema og problemstillinger, men ikke metodisk gjennomføring og resultater. Forskerne og NINA har medansvar for de avtaler som inngås med oppdragsgiver, og vi har blant annet plikt til å påpeke eventuelle mangler i oppdragsgivers problemforståelse.

En forsker formidler ikke bare sine resultater, men hele NINAs troverdighet som kilde til uhildet kunnskap. Vi har rett og plikt til å påpeke begrensinger og statistisk usikkerhet ved fremlagt resultater.

Hvis resultatene blir brukt på en selektiv eller tendensiøs måte av oppdragsgiver, er forskeren forpliktet til å ta dette opp. Vi vil gjøre vårt beste for å sikre gode samarbeidsrelasjoner til oppdragsgiver. Hvis det skulle oppstå uenighet mellom NINA og oppdragsgiver vil NINA gjøre sitt ytterste for å løse denne gjennom dialog.

ERFARINGSBASERT KUNNSKAP

Svært mye av NINAs forskning gjennomføres i lokalsamfunn hvor god kontakt med lokale lag og foreninger og grunneiere er viktig og nødvendig. NINAs forskere skal være åpne for en eventuell bruk av relevant folkelig kunnskap der dette er naturlig i prosjektene.

2 Forskningsetikk

NINAs forskning skal kjennetegnes av høy integritet og uavhengighet. Dette gjelder f. eks. selvstendighet i forhold til oppdragsgiver når det gjelder retten til data og metodeverktøy, og til offentliggjøring av all dokumentasjon av og resultater fra prosjekter.

NINAs forskere skal etterleve normene for forskning om åpenhet, kvalitet og etterrettelighet. Det skal fra NINAs side legges til rette for at forskning utført av ansatte gjennomføres i pakt med hevdvunne prinsipper om akademisk redelighet, habilitet og uavhengighet. Forsvarlig etisk opptreden i forskningsarbeid er først og fremst den enkelte forskers ansvar. Den enkelte plikter å utføre forskningen i samsvar med allment anerkjente etiske prinsipper knyttet til data-innsamling, analyser, konklusjoner, publisering, eventuelle skadelige konsekvenser, personvern og forhold til eventuell oppdragsgiver. NINAs virkemidler i dette arbeidet er opplæring, holdningsdannelse og kvalitetssikring.

I tillegg til en grunnleggende etisk holdning til arbeidet, bør den enkelte forsker ha god kjennskap til innholdet til forskningsetikkloven: <http://www.lovdatab.no/all/hl-20060630-056.html> og de nasjonale forskningsetiske komiteer sin hjemmeside: www.etikkom.no

Forskeren skal innrette sin forskning slik at anvendelsen av forskningsresultatene ikke strider mot grunnleggende krav til dyrevelferd. Forskning med dyr skal følge lovverket og ha etisk godkjenning fra relevant instans i landet den utføres i, f.eks. forskningsetisk utvalg. <http://www.mattilsynet.no/fdu/>

GOD VITENSKAPELIG PRAKSIS

En forutsetning for at den vitenskapelige forskningen skal være etisk akseptabel og pålitelig og resultatene troverdige, er at forskningen gjennomføres i henhold til god forskningspraksis. I NINA har alle et ansvar for at god forskningspraksis etterleves. I første rekke hviler det et individuelt ansvar på forskeren og på hvert enkelt medlem i en forskergruppe, men også på hele gruppen samlet, prosjektledere og NINAs ledelse.

God forskningspraksis innebærer:

- At forskningen følger de anerkjente normer for god praksis slik som vitenskapelig redelighet, vitenskapelig sannhetsbestrebelse, integritet, samvittighetsfullt og nøyaktig arbeid
- Det anvendes datamateriale, undersøkelses- og vurderingsmetoder som er forenelig med kriteriene for vitenskapelig forskning og etisk troverdighet.

-
- Andre forskeres arbeid og resultater tas hensyn til på en korrekt måte.
 - Forskningen planlegges, gjennomføres og rapporteres nøyaktig og på en måte som tilfredsstillende kravene til vitenskapelig kunnskap
 - Spørsmål knyttet til status, rettigheter, arbeidsfordeling og ansvar skal være avklart og godtatt av alle parter i en forskergruppe/et prosjekt. Det samme gjelder spørsmål om opphavsrett og rettigheter til forskningsresultater og materiale.
 - Finansieringskilder/oppdragsgivere skal være kjent for alle prosjektdeltakerne. Regler for habilitet skal følges, og det skal være åpenhet om forhold som kan ha betydning for tilliten til forskningen som er utført.
 - Faglige bedømmelser utført av forsker i NINA skal preges av saklighet, objektivitet i tråd med regler og praksis ved slike bedømmelser.
 - Prosjektledere og veiledere må ta ansvar i forhold til de forskningsetiske problemer som deres prosjektmedarbeidere og dr.grad-studenter stilles overfor i utførelse av prosjektet.
 - Det skal legges vekt på god administrativ praksis og god personal og finansiell forvaltning i NINAs prosjekter

AVVIK FRA GOD VITENSKAPELIG PRAKSIS

Forfalskning, plagiering eller annen manipulasjon av andres eller egen forskning er uakseptabelt. Dokumentasjon, resultater og konklusjoner skal være tilgjengelig for andres etterprøving. Ærlighet skal gjelde i all vitenskapelig kommunikasjon med kollegaer, oppdragsgivere og allmennheten. Forskere skal respektere informanters integritet, frihet og medbestemmelse.

FORFATTERSKAP

Ved publisering av resultater skal alle respektere andres bidrag og følge standarder for anerkjennelse av forfatterskap og samarbeid. Retten til å delta eller ikke å delta som forfatter av vitenskapelige arbeider er beskrevet i Vancouver-konvensjonen <http://www.etikk.no/Forskningsetikk/God-forskningspraksis/Medforfatterskap/>

3 Forretningsetikk

NINAs forretningspraksis bygger på prinsipper om god forretningsetikk og samfunnsansvar, og det forventes at våre avtalepartnere skal respektere grunnleggende sosiale og etiske normer i sin virksomhet. Våre retningslinjer er basert på internasjonale konvensjoner, og angir etiske minimumsstandarder.

NINAs forretningsinformasjon skal kommuniseres presist og utførlig, både internt og eksternt. All regnskapsinformasjon må være korrekt registrert og gjengitt i samsvar med god regnskapsskikk og i henhold til lover og forskrifter.

NINA konkurrerer hederlig og etisk forsvarlig innenfor rammeverket for gjeldende konkurranseregler i de markedene vi opererer i.

Forbudet mot bestikkelser og utilbørlig påvirkningshandel gjelder både for parten som gir eller tilbyr en urettmessig fordel, og for parten som ber om, mottar eller aksepterer en slik fordel. Forbudet mot bestikkelser og utilbørlig påvirkningshandel gjelder både offentlig og privat sektor. Korrupsjon undergraver lovlig forretningsaktivitet, fører til konkurransevridning, ødelegger virksomhetens omdømme og utsetter selskaper og enkeltpersoner for risiko. NINA er imot alle former for korrupsjon, og vil arbeide aktivt for å sikre at dette ikke forekommer i NINAs aktiviteter.

KRAV TIL SAMARBEIDSPARTNERE OG LEVERANDØRER

NINA stiller krav til forskningsetikk, forretningsetikk og samfunnsansvar ved inngåelse av avtaler. Partene erklærer sin forpliktelse til å følge internasjonale konvensjoner når det gjelder menneskerettigheter, ansattes rettigheter, HMS, samt korrupsjon og rettferdig konkurranse. Våre leverandører og partnere skal følge god regnskapsskikk. NINA kvalifiserer og evaluerer leverandører som er kritisk for prosjektgjennomføringen. Før det leies inn mellomledd, må det kontrolleres at mellomleddets omdømme, bakgrunn og kompetanse er tilfredsstillende.

I den grad NINA assosieres med avtalepartnere der grunnleggende forretningsetiske prinsipper ikke etterleves, anses dette å være et grunnlag for å terminere avtalen.

4 Krav til personer

Alle ansatte i NINA i alle posisjoner og stillinger skal opptre etisk forsvarlig og med respekt og klokskap i sitt virke i og for NINA. Åpenhet og raushet skal prege arbeidsmiljøet vårt. Etikklakaten og de etiske retningslinjene er hjelpemidler for oss til å gjøre kloke valg.

KRAV TIL LEDERE

NINAs styre og administrerende direktør har det overordnede ansvaret for arbeidet med forskningsetikk.

Direktøren og forskningssjefene har ansvaret for rådgivning om forskningsetiske problemstillinger. I tillegg til rådgivning skal avdelingene ha et system for kvalitetssikring av forskningsprosessene som ivaretar forskningsetiske hensyn. Dette må inkludere krav om at kolleger og ledere skal kunne ha innsyn i forskningsprosessene ved behov, og at avdelingene foretar konkrete vurderinger av forskningsprosessenes kvalitet, inkludert etiske hensyn. Forskningssjefene er ansvarlig for at avdelingen skolerer og oppdaterer sine vitenskapelige ansatte i forskningsetiske spørsmål.

KRAV TIL ANSATT

Det påligger alle som er omfattet av de etiske retningslinjene å gjøre seg kjent med dem og medvirke til at de blir fulgt. Ledere har et særlig ansvar for at de blir fulgt og skal også fremstå som gode rollemodeller. Ansatte ved NINA har også et selvstendig ansvar for å gjennomføre sin forskning i samsvar med god forskningsskikk og anerkjente vitenskapelige og etiske prinsipper i faget. Normene går fram av retningslinjene til de nasjonale forskningsetiske komiteene www.etikkom.no.

NINA-medarbeidere forutsettes å opptre i henhold til disse retningslinjene i alle jobbrelevante sammenhenger. Retningslinjene dekker ikke alle typer etiske problemstillinger man kan møte. I tillegg kreves et godt skjønn basert på prinsippene i retningslinjene. Ved tvil skal nærmeste leder kontaktes.

AVVIK OG VARSLING

Alle ansatte har plikt til å varsle om mistanke om brudd på forskningsetiske retningslinjer. Vi henviser her til NINAs rutiner for varsling av kritikkverdige forhold jfr NINAs personalhåndbok Kap. 5.15.